

Valsts darba
inspekcija

OIRA

Publicēts: 21.09.2020.

OIRA – interaktīvs rīks darba vides risku novērtēšanai

IZVĒLIET SAVU NOZARI UN SĀC LIETOT

[COVID-19](#)

[RĪKS BIROJIEM](#)

[RĪKS VEIKALIEM](#)

[RĪKS IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒM](#)

[RĪKS LAUKSAIMNIECĪBAS UZNĒMUMIEM](#)

[RĪKS UZKOPŠANAS DARBIEM](#)

[RĪKS SABIEDRISKAJAI ĒDINĀŠANAI](#)

[RĪKS VIESNĪCĀM UN VIESU MĀJĀM](#)

[RĪKS SKAISTUMKOPŠANAI](#)

[RĪKS AUTOMOBILŪ APKOPEI UN REMONTAM](#)

[RĪKS BŪVDARBIEM \(darbiem telpās\)](#)

[RĪKS BŪVDARBIEM \(zemes darbi\)](#)

[RĪKS BŪVDARBIEM \(darbiem ārpus telpām\)](#)

[RĪKS AUTOTRANSPORTAM](#)

[RĪKS ĀRSTU PRAKSĒM](#)

[RĪKS APTIEKĀM](#)

[RĪKS MEŽIZSTRĀDEI](#)

[RĪKS SPORTA CENTRIEM](#)

[RĪKS KOKAPSTRĀDEI](#)

[RĪKS TAKSOMETRU VADĪTĀJIEM](#)

[RĪKS PĀRTIKAS RAŽOŠANAI](#)

[RĪKS METĀLAPSTRĀDEI](#)

[RĪKS APĢĒRBU RAŽOŠANAI](#)

[Video par OiRA rīku](#)

[NAPO vērtē riskus ar OiRA \(Video\)](#)

OiRA - vienkārši bezmaksas rīki vienkāršam darba vides risku novērtēšanas procesam

Darba vides riska novērtēšana katram darba devējam ir jāveic ne retāk kā reizi gadā. Lai darba devēji vieglāk varētu izpildīt normatīvo aktu prasības, Valsts darba inspekcija sadarbībā ar Eiropas darba drošības un veselības aizsardzības aģentūru izstrādājusi interneta vietnē bāzētu

Šobrīd latviešu valodā ir izstrādāts divdesmit trīs rīki – darbam birojā, izglītības iestādēm, veikaliem, lauksaimniecības uzņēmumiem, uzkopšanas darbiem, sabiedriskajai ēdināšanai, viesnīcām un viesu mājām, skaistumkopšanas pakalpojumu sniedzējiem, uzņēmumiem, kas veic automobiļu apkopes un remontu, būvdarbu veicējiem (atsevišķs rīks darbiem telpās, atsevišķs rīks darbiem ārpus telpām un atsevišķs rīks zemes darbiem), autotransportam, ārstu praksēm, aptiekām, mežizstrādes uzņēmumiem, sporta centriem (sporta klubiem, fitnesa zālēm utt.), kokapstrādes uzņēmumiem, taksometru vadītājiem, pārtiku ražojošiem uzņēmumiem, metālapstrādes uzņēmumiem, apģērbu ražošanas uzņēmumiem. Vēl viens rīks ir paredzēts tam, lai uzņēmumi spētu novērtēt savu gatavību COVID-19 vīrusa izplatībai un atlasītu sev piemērotākos veicamos pasākumus.

Kam paredzēta OiRA?

Šis rīks ir paredzēts, lai darba devējs bez īpašām priekšzināšanām darba aizsardzībā varētu atpazīt savā darba vietā esošos darba vides faktorus un novērtēt, cik liels ir risks, ka nodarbinātie cietīs vai saslims darba vietā. Ar rīka palīdzību iespējams noteikt veicamos darba aizsardzības pasākumus, kā arī sagatavot nepieciešamo dokumentāciju (darba vides riska novērtējumu un darba aizsardzības pasākumu plānu).

Kāds ir OIRA priekšrocības?

OiRA rīku izmantošana sniedz šādas priekšrocības:

- izmantojami pilnīgi bez maksas (šodien un vienmēr nākotnē);
- pieejami tiešsaistē (lietojiet rīku, ja vien ir pieejams internets);
- pieejama mobilā lietojumprogramma (lietojiet rīku arī no planšetēm un mobilajiem telefoniem).

Cik sarežģīta ir OIRA? Vai nepieciešams reģistrēties?

Lai izmantotu rīku nav nepieciešamas īpašas priekšzināšanas un prasmes – ja protat lietot sociālos tīklus, piemēram, draugiem.lv, *Twitter*, *Facebook*, problēmu nebūs. Rīku iespējams izmēģināt bez reģistrēšanās, taču tad nebūs iespējams sagatavot atskaites. Pilnībā visas iespējas, ko sniedz OiRA, var novērtēt, tikai reģistrējoties. Lai reģistrētos, ir vajadzīga tikai derīga e-pasta adrese un paša izdomāta parole.

Kas ir nepieciešams, lai lietotu OiRA?

- aprīkojums (dators, viedtālrunis vai planšete);
- internets;
- derīga e-pasta adrese;
- laiks.

Kādi rīki šobrīd ir pieejami latviešu valodā?

Šobrīd latviešu valodā ir izstrādāts divdesmit trīs rīki – darbam birojā, izglītības iestādēm, veikaliem, lauksaimniecības uzņēmumiem, uzkopšanas darbiem, sabiedriskajai ēdināšanai, viesnīcām un viesu mājām, skaistumkopšanas pakalpojumu sniedzējiem, uzņēmumiem, kas veic automobiļu apkopes un remontu, būvdarbu veicējiem (atsevišķs rīks darbiem telpās, atsevišķs rīks darbiem ārpus telpām un atsevišķs rīks zemes darbiem), autotransportam, ārstu praksēm, aptiekām, mežizstrādes uzņēmumiem, sporta centriem (sporta klubiem, fitnesa zālēm utt.), kokapstrādes uzņēmumiem, taksometru vadītājiem, pārtiku ražojošiem uzņēmumiem, metālapstrādes uzņēmumiem, apģērbu ražošanas uzņēmumiem. Vēl viens rīks ir paredzēts tam, lai uzņēmumi spētu novērtēt savu gatavību COVID-19 vīrusa izplatībai un atlasītu sev piemērotākos veicamos pasākumus.

Kā darbojas OIRA?

Riska novērtēšanu ar OiRA veic vairākos posmos.

- Sagatavošanās: *OiRA* ļauj uzņēmumiem pielāgot riska novērtējumus to specifikai ar dažu vienkāršu jautājumu palīdzību (piemēram, struktūrvienību skaitu, izlaist tos darba vides riskus, kas saistīti ar specifisku darbu veikšanu, ko neveic pats uzņēmums (piemēram logu mazgāšana).
- Risku identifikācija un novērtēšana: *OiRA* ļauj apzināt to, kas darbā var radīt kaitējumu, un noteikt, kādas personas var tikt pakļautas kaitējumam, cik liels ir risks, līdz ar to noteikt arī identificēto risku prioritātes. Vēlāk prioritāšu noteikšana palīdz izlemt, kādi pasākumi jāīsteno vispirms.
- Rīcības plāna izstrāde: *OiRA* palīdz atlasīt veicamos darba aizsardzības pasākumus un izstrādāt rīcības plānu. Iespējams izmantot gan pasākumus, kas jau ir iekļauti rīkā, gan pievienot specifiskus papildus pasākumus.
- Dokumentu sagatavošana: *OiRA* sagatavo (automātiski ģenerē) četru veidu dokumentus, kurus var izdrukāt un/vai lejupielādēt, kas ļauj saglabāt riska novērtēšanas procesa rezultātus.

Praktiska prezentācija par reģistrēšanos un rīka lietošanu: https://www.slideshare.net/Valsts_darba_inspekcija/bezmaksas-interaktvais-darba-vides-riska-novrtanas-rks-oira

Kāda informācija ir iekļauta OIRA?

Rīkā ir iekļauta nozarei specifiska skaidrojoša informācija, saites uz normatīvajiem aktiem, papildus informatīviem materiāliem, video no semināriem par darba vidi konkrētajā nozarē, saites uz plakātiem, interaktīviem rīkiem u.c. praktisku informāciju. *OiRA* rīkā viss par darba vidi konkrētajā nozarē ir atrodams vienuviet.

Kā pārvērtēt riskus pēc gada?

Lai izmantotu esošos datus, nepieciešams ieiet rīkā ar to pašu lietotājvārdu un paroli, pārskatīt iepriekšējā gadā veikto vērtējumu (piemēram, atzīmēt, kurus riska faktorus esat novērsuši, izdzēst veiktos pasākumus) un no jauna sagatavot (ģenerēt) dokumentus. Tas aizņems ne vairāk stundu laika!

Vai *OiRA* rīku lieto Eiropā?

Jā, katra Eiropas Savienības dalībvalsts pati izlemj, vai piedalīties šajā projektā. Par situāciju Eiropā var vairāk lasīt

projekta [mājaslapā](#)

Kas uztur OiRA rīku saturu Latvijā?

Sākotnēji katra rīka saturu izstrādā vecākie darba aizsardzības speciālisti, bet pēc publicēšanas saturu uztur Valsts darba inspekcija (piemēram, aktualizē normatīvo aktu prasības, ievieto saites uz jauniem skaidrojošajiem materiāliem). Jums nav jāsatraucas par neaktuāliem normatīvajiem aktiem savā novērtējumā. Nākamajā gadā informācija, kas būs nomainīta OIRA rīkā, automātiski nomainīsies arī Jūsu vērtējumā.

Vai OiRA rīks atbrīvo darba devēju no atbildības?

Nē, neviena konkrēta rīka izmantošana neatbrīvo darba devēju no atbildības par darba vides uzraudzības organizēšanu un preventīvo pasākumu veikšanu. Saskaņā ar darba aizsardzības vispārīgajiem principiem darba devējam ir pienākums organizēt darba aizsardzības sistēmu un nodrošināt tās darbību uzņēmumā. Rīks var tikai palīdzēt daļā šo pienākumu – darba vides riska novērtēšanā un pasākumu plāna sagatavošanā. Ja rīkā būs ievadīta nepatiesa vai nepilnīga informācija, vai netiks īstenoti identificētie pasākumi, tad savu pienākumu normatīvo aktu priekšā darba devējs nebūs izpildījis.

Cik sena ir OIRA?

OiRA programmatūru Eiropas darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra izstrādāja 2009. gadā, par pamatu ir izmantojot Nīderlandes riska novērtēšanas rīku *RISE*. 2015.gadā OIRA tika uzlabota, padarot to vienkāršāku un draudzīgāku lietotājiem.

Vai Valsts darba inspekcija var piekļūt OiRA datiem?

Nē,

Datu uzglabāšanu nodrošina Eiropas darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra. Valsts darba inspekcijai nav piekļuves datiem, kas ievadīti OIRA rīkā. Šiem datiem iespējams piekļūt tikai ar lietotāju izveidotajiem lietotājvārdiem (e-pasta adresēm) un parolēm. Gadījumā, ja parole ir aizmirsta / nozaudēta, to var pieprasīt no jaunā un tā tiks nosūtīta uz konkrētā lietotāja norādīto e-pasta adresi. Valsts darba inspekcijai, ja tā ieradīsies pārbaudīt uzņēmumu, jūs uzrādīsiet izveidotos dokumentus tieši tāpat kā jebkuru cita veida darba vides riska novērtējumu un darba aizsardzības pasākumu plānu.

Vai iespējams organizēt praktiskas apmācības darbam ar OIRA?

Valsts darba inspekcija piedāvā arī rīkot seminārus – praktisku apmācību datorklasē, kuru laikā būs iespējams ekspertu vadībā apgūt praktiskas iemaņas. Lai organizētu semināru, lūdzu, sazināties ar OiRA kontaktpersonu Latvijā (skatīt zemāk). Periodiski tiek organizēti arī bezmaksas publiskie semināri. Sīkāk skatīt: <http://stradavesels.lv/kalendars/>

Kas ir OIRA kontaktpersona Latvijā?

Linda Matisāne

Sadarbības un attīstības nodaļas vadītāja, Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras nacionālā kontaktpunkta vadītāja

Kr.Valdemāra 38k-1, Rīga

LV-1010

Tālr.: +371 67021721

Mob.t.: +371 26482297

epasts: Linda.Matisane@vdi.gov.lv

@darbaizsardziba

<https://www.vdi.gov.lv/lv/oira>